

บทความพิเศษ

กว่าจะเป็น วพม.

มยุรี พलगูร

อดีต รอง ผอ.วพม.ฝ่ายวิชาการคนแรก
ที่ปรึกษาภาควิชากุมารเวชศาสตร์ วิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้า

ก่อน 30 กว่าปีที่แล้ว แพทย์ทหารมีน้อยมาก ประชาชนมักคิดว่า รพ.ทหาร มีพระมงกุฎเกล้าแห่งเดียวเท่านั้น ความจริง กองทัพบก มี รพ.ขนาดใหญ่ในต่างจังหวัดหลายแห่ง เช่น รพ. อานันทมหิดล-ลพบุรี, รพ.ค่ายจิรประวัติ-นครสวรรค์, รพ.ค่ายกาวิละ-เชียงใหม่ ฯลฯ และมีซิซเพนซารี ประจำทุกหน่วยทหารขนาดเล็ก รวมทั้งสิ้นประมาณ 36 แห่ง

การขาดแคลนแพทย์ทหารทำให้กองทัพบกต้องฝากนักเรียนนายร้อยที่จบเตรียมทหาร 2 ปี ประมาณปีละ 10-20 คน ให้เข้าเรียนแพทย์ที่คณะแพทยศาสตร์ใหญ่ในกรุงเทพฯ 2 แห่ง จบแล้วก็บรรจุเป็นแพทย์ทหาร แต่หลังจากเหตุการณ์ 14 ตุลา 16 คนไทยตั้งหน้าเกลียดทหาร คณะแพทยศาสตร์พลเรือนไม่ยอมรับฝากนักเรียนเตรียมทหารให้เข้าเรียนแพทย์อีกต่อไป กองทัพบกจึงต้องคิดตั้ง รร.แพทย์ขึ้นเอง 32 ปีที่แล้ว เราถูกนักศึกษามหาวิทยาลัยต่างๆ เดินขบวนคัดค้าน เพียงแต่แหว่ข่าวว่าเราจะตั้ง รร.แพทย์เอง พอตีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จทรงดนตรีที่คณะแพทยศาสตร์แห่งหนึ่ง พระองค์ท่านมีพระราชดำรัส (เปรยๆ) ในหอประชุมว่า จะอย่างไรกัน เขาฝากเรียนก็ขับไล่ ไม่ยอมรับ เขาจะตั้ง รร.แพทย์ของเขาเองก็เดินขบวนคัดค้าน พระราชดำรัสเพียงเท่านี้ (ข้าราชการที่เป็นทหารอึดทนมาให้ฟังกันที่พระมงกุฎเกล้า) หลังจากนั้นทุกอย่างก็สงบ ฉะนั้น วพม. ได้มีโอกาสเป็น วพม. ครั้งแรกจากพระกรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลฯ โดยแท้

ปีต่อมา ต้นปี 2517 ดิฉันเดินทางกลับจากประชุมโรคเด็กนานาชาติ จากสหรัฐอเมริกา ผ่านญี่ปุ่น เดินสวนทางกับพันเอกใหญ่ๆ ของพระมงกุฎเกล้า 3 ท่าน ที่สนามบินโตเกียวได้ความว่าทั้ง 3 ท่านออกมาดูงาน รร.แพทย์ทหารที่เกาหลีและญี่ปุ่น นับเป็น

ครั้งแรกที่ทราบว่า มีการเคลื่อนไหวที่แสดงว่าพระมงกุฎเกล้าคงจะก่อตั้งเป็น รร.แพทย์ ซึ่งขณะนั้น ดิฉันมีตำแหน่งเล็กเกินไปกว่าที่จะรู้อะไรไปมากนัก

กว่าจะเป็น วพม. ได้ ต้องผ่านขั้นตอนอะไรบ้าง

ขั้นแรก สภาการศึกษาแห่งชาติ เชิญผู้แทนพระมงกุฎเกล้าไปประชุมเกี่ยวกับ รร.แพทย์ที่จะตั้ง เราส่งพันเอกผู้ใหญ่ ๓ ท่าน ไปประชุมกับคณะกรรมการที่สภาการศึกษา จำได้ว่าตอนนั้น พวกเรา (หมอผู้หญิง) นั้นเล่นสแคร็บเบิ้ลกันในห้องอาหาร (ที่เป็นโรงละครขณะนั้น) พันเอกทั้ง 3 ท่าน กลับจากสภาการศึกษา ชู 2 นิ้ว กลางกับ นิ้วชี้รูปตัว V ความหมายว่า Victory-ชัยชนะ ได้เฮกันลั่น แสดงว่าผ่านด้านสภาการศึกษาแล้ว

เย็นวันนั้น ดิฉันกลับไปถึงบ้าน รับประทาน ศ.ดร. กำแหง พलगูร ซึ่งเป็นเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ เพื่อยืนยันว่าทุกอย่างผ่านไปเรียบร้อยใช่ไหม? ดร.กำแหง พูดยว่า ใครบอกว่าผ่าน ไม่มีใครยินยอมให้ผ่านสักคนเดียว ดิฉันตกใจ หนักซัด ใจหายวูบ ก็พันเอกทั้ง 3 กลับมาชูนิ้ว (Non Verbal action) แสดงว่าทุกอย่างได้รับชัยชนะ ดิฉันโกรธ ดร.กำแหง ผู้เป็นสามีมาก ทำไมเลขาธิการปล่อยให้มติที่ประชุมของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ (ใหญ่หลายๆ) จากมหาวิทยาลัยต่างๆ ถึง 20 คน ยกตัวอย่างก็ได้ เช่น ศาสตราจารย์ ดร.สุกิจ นิมมานเหมินทร์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฯลฯ ท่านทั้ง 20 คน غام غام غام ฯลฯ หมดคำถามแล้ว ก็เชิญทั้ง ๓ ท่าน จากพระมงกุฎเกล้ากลับได้ หลังจากนั้นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต่างให้ความเห็นเป็นเอกฉันท์ว่า “จับเสือมือเปล่า!” ดิฉันต้องทำใจ เพิ่งรู้ เพิ่งเข้าใจ วิธีการพิจารณาว่าคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิท่านถามอย่างเดียว โดยไม่ซักค้านสักคำ หลังจากนั้นคณะกรรมการจึงลงความเห็นร่วมกัน มีมติ-ไม่อนุมัติ

ดิฉันขอรายชื่อ และสถานที่ทำงานของท่านผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 20 ท่าน ดูรายชื่อแล้วทุกคนรู้จักตั้งแต่ดิฉันเป็นนักเรียนในต่าง

ได้รับต้นฉบับเมื่อ 27 เมษายน 2548 ได้ให้ตีพิมพ์เมื่อ 10 พฤษภาคม 2548
ต้องการสำเนาต้นฉบับติดต่อ พ.อ.(พ.) พญ.ดร.มยุรี พलगูร
โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ถนนราชวิถี เขตราชเทวี กทม. 10400

ประเทศ และในงานที่รัฐบาลจัดที่ทำเนียบรัฐบาล ท่านเหล่านี้ รวมทั้งนายกรัฐมนตรี เห็นดิฉันไปกับ ดร.กำแหงเสมอ ดิฉันใช้เวลาเกือบ 3 เดือน ไปหาท่านผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดทีละคน อธิบายถึงพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว การขาดแคลนแพทย์ทหาร ทุกท่านรู้จักแต่พระมงกุฎเกล้า แต่เรามี รพ.ทหารขนาดใหญ่ - กลาง - เล็ก ในต่างจังหวัดอีก 36 แห่ง ทุกวันนี้ดิฉันเองต้องอยู่เวรวันเว้นวัน

สำหรับเตรียมแพทย์ปีแรก นักเรียนแพทย์ทหาร (นพท.) จะเรียนที่คณะวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ส่วนปริคินิก 2 ปี นักเรียนของเราจะ “ข้าฟาก” มาเรียนที่พระมงกุฎเกล้า และสำหรับการเรียนทางคลินิคนั้น เรามี รพ.พระมงกุฎเกล้า มีคนไข้รองรับอยู่ประมาณ 1,000 เตียง มีหมอทหาร พร้อมทั้งจะสอนทางคลินิก เรื่องการสอบคัดเลือกเอง ทุกคนต้องสอบผ่านทบวงมหาวิทยาลัย เช่นเดียวกับคณะแพทยศาสตร์แห่งอื่น ระหว่างเรียนปี 2 - ปี 6 ตอนสอบบงกช ก็จะมียาจารย์ศิริราชมาเป็นส่วนหนึ่งของการสอบ ส่วนการสอบไล่ปลายปี ตลอดจนสอบปีสุดท้าย เพื่อรับปริญญา เราก็ส่ง นพท.ของเราไปสอบร่วมกับนักศึกษาแพทย์ ศิริราช เพื่อให้ได้มาตรฐาน เพราะเราเป็นคณะแพทยศาสตร์สมทบของศิริราช

หลังจากนั้นดิฉันของร้องให้ ดร.กำแหง ในฐานะเลขาธิการเชิญคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 20 ท่าน ประชุมพิจารณาเรื่อง รร.แพทย์ทหารอีกครั้ง

ดิฉันจำไม่ได้ว่า คราวนี้ เราส่งใครเป็นผู้แทนไปเข้าร่วมประชุมทราบแต่ว่าคณะกรรมการเกือบไม่ตามอะไรเลย ตามแต่ว่าตกลงจะเปิดปีการศึกษา 2518 อวยพรให้ประสบความสำเร็จ แสดงว่า “ผ่าน” มติคณะกรรมการสภาการศึกษาอนุมัติเรียบร้อยแล้ว หลังจากนั้นบางท่านพบดิฉันไปงานในทำเนียบรัฐบาลกับ ดร.กำแหง ก็พูดในทำนองล้อๆ ว่า “ไม่รู้นี่ว่าเป็น รร.ของคุณหมอมยุรี ดิฉันคิดว่าท่านเต็มใจอนุมัติอยู่แล้ว แต่เห็นดิฉันเป็นเด็กกว่ามากและรู้จักกันมานาน ท่านก็เข้าเหย่เล่น

ขั้นต่อมา เจออะไรอีก? สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เรียกกันว่า “สภาพัฒนา” เชิญผู้แทนพระมงกุฎเกล้าไปแถลงความเป็นมา และการดำเนินการ (แม้ผ่านสภาการศึกษา แต่สำนักพัฒนาฯ มีสิทธิไม่อนุมัติ) ตอนนั้นเรารู้วิธีแล้ว ไปถึงไม่ต้องให้เขาถาม ไปถึงก็แถลงรวดเดียวจบ พร้อมมีเอกสารยื่นยันจาก ม.เกษตรศาสตร์ และเอกสารสมทบของศิริราช บทจะผ่านง่ายๆ ก็ง่ายเสียจริง อาจเป็นเพราะเรารู้ทางหนีทีไล่ดีขึ้น (ที่สำคัญสำนัก

พัฒนาฯ สนใจเรื่องเศรษฐกิจมาก เพียงเข้าใจว่าเงินทุกบาททุกสตางค์ กระทรวงกลาโหมรับผิดชอบก็เรียบร้อย)

ปลายปี 2517 ในฐานะหัวหน้ากองกุมารเวชกรรม ถ้าจะเป็น รร.แพทย์ ต้องมีภาควิชากุมารเวชศาสตร์ ได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมกับฝ่ายบริหาร ได้รับทราบปีการศึกษา 2518 เราจะได้รับนักเรียนแพทย์ทหารรุ่นแรก 32 คน โดยฝากเรียนเตรียมแพทย์ปีแรกไว้ที่คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยเสียค่าเล่าเรียน (รวมค่าปฏิบัติงานในห้องทดลอง) ปีละ คนละ 10,000 (หนึ่งหมื่นบาท) จบเตรียมแพทย์แล้วจึงจะ “ข้ามฟาก” มาเรียนปริคินิก 2 ปี ที่พระมงกุฎเกล้า รับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต และต่อคลินิกที่ รพ.พระมงกุฎเกล้าอีก 3 ปี

2518 ทบวงมหาวิทยาลัยคัดเลือกเด็ก ม.6 เข้าเรียนเตรียมแพทย์กายวิภาค 32 คน เอามาจากไหน แล้วยังสรีรวิทยา ชีวเคมี จุลชีววิทยา พยาธิวิทยา คณะกรรมการบริหาร ตกลงทำเป็น Central Lab. คือ Lab. เดียว ถึงเวลาปฏิบัติงานวิชาใด ก็ยกเครื่องมือชิ้นๆ ออกมา ปฏิบัติงานเสร็จก็เก็บ เปลี่ยนเครื่องมือของวิชาใหม่ ปัญหาคือมีเงินซื้อเครื่องมือ แต่อาจารย์เล่าจะเอามาจากไหน ?

ในที่สุดฝ่ายบริหาร ก็ติดต่อคณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ ของมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งอยู่ข้างๆ รพ.รามาริบัติ อาจารย์ที่จบปริญญาโทสาขากายวิภาค, สรีรวิทยา, ชีวเคมี พยาธิวิทยา พระมงกุฎเกล้ารับมาบรรจุอยู่ที่ภาควิชาทางพลีคลินิกเกือบ 20 คน โดยมีเงื่อนไขว่า ทำงานครบ 1-2 ปี แล้ว จะได้ไปเรียนต่อปริญญาเอกต่างประเทศ (อังกฤษ, อเมริกา) เรียกว่าเรื่องบุคลากรจัดได้เฉียดฉิวกับเวลาที่ใกล้ น.ศ.เตรียมแพทย์จะ “ข้าฟาก” จาก ม.เกษตร มาพระมงกุฎเกล้าอยู่แล้ว

ดิฉันยังไม่เรียน วพม. เพราะมี 2-3 ชื่อ ที่ยังตกลงกันไม่ได้ กระทรวงกลาโหมจะใช้ชื่อนี้ กองทัพบกจะใช้ชื่ออื่น ตกลงได้ชื่อวิทยาลัยแพทยศาสตร์พระมงกุฎเกล้าชื่อย่อ “วพม.” เมื่อใดดิฉันจำไม่ได้

แต่จำได้แม่นว่า นพท.ปี 2 ข้ามมาแล้ว ตึกเรียน (9 ชั้น) เจ้าปัญหาที่ยังสร้างไม่เสร็จ สร้างถึงชั้น 4 แล้วรื้อใหม่ สร้างถึงชั้น ๖ แล้วรื้อสร้างใหม่อีก รื้อไปสร้างไป เกิน 5 ปีมั้ง ถึงได้แล้วเสร็จ นพท.รุ่นแรกๆ ต้องฝากเรียนไว้ที่ตึกพยาธิวิทยา (ปัจจุบันคือตึกวิจัยแพทย์ทหาร ไทย - อเมริกัน)

นักเรียนแพทย์ทหาร (นพท.) ต้องอยู่หอพักทุกคน จะเอาที่ที่ไหนให้อยู่ท่าน ผอ., รอง ผอ.และดิฉัน เดินสำรวจดูทุกตึก ช่วยกันลงความเห็นว่าย่ากระนั้นเลยให้แพทย์ประจำบ้าน กลับไปอยู่

บ้าน เป็น 2nd call ส่วนแพทย์ฝึกหัดจัดที่ให้นอนที่ติดคนไข้จัดการเรื่องหอพัก นพท.สำเร็จ สร้างโรงอาหารเองแถวๆ นั้นติดกับหอพัก ก็พอดีเปิดเทอมแรกที่ นพท.รุ่นแรก มาเรียนที่ วพม. ปี 2519 กว่าตึกเรียนเจ้าปัญญา 9 ชั้น จะเสร็จเรียบร้อยปีไหนจำไม่ได้

ถึงคราวทยอยส่งอาจารย์ปริคลินิก ซึ่งเป็นนักวิทยาศาสตร์การแพทย์ไปทำปริญญาเอก ถ้าส่งไปภาควิชาละคน คนละ 4-5 ปี หมายความว่า อาจารย์ทางคลินิก ต้องงดการไปศึกษาต่อต่างประเทศอยู่หลายปี แต่ให้ไปประชุมวิชาการได้คนละ ๒ อาทิตย์

มีรถตู้ของ วพม. อยู่ 2 คัน ใช้ได้ปีเดียวก็ไหม เพราะต้องวิ่งรับอาจารย์พิเศษ จากศิริราชมาสอนที่ วพม. สอนเสร็จกลับไปส่งวันละหลายเที่ยว เพราะหลายสาขาวิชาบางภาควิชา เช่น นิติเวชศาสตร์ เราต้องส่ง นพท.ทั้ง Class ไปเรียนรวมที่ศิริราช อาจารย์และนักศึกษาแพทย์ศิริราชขอมยิ้มไปตามๆ กัน เมื่อถึงเวลาอาหารกลางวัน ฝ่ายพลการ วพม. มีอาหารกลางวันตามไปเลี้ยงถึงศิริราช เรียกว่า พูมฟักกันเหมือนนักเรียนเด็กๆ แต่ทุกคนที่ได้พบเห็น นพท. ของเรา ต้องชมให้ฟังว่า ทุกคนแต่งตัวเรียบร้อย (อยู่ในเครื่องแบบ) ทุกคนมีระเบียบวินัย ผมสั่งนักเรียนเท่ากัน ถือกระเป๋าเรียนเหมือนกัน ทำความเคารพอาจารย์อย่างเคร่งครัดแบบ นร.นายร้อย ซึ่ง นศพ. อื่นๆ ลากรองเท้าแตะ ปล่อยชายเสื้อออกมาออกกางเกง

เวลาผ่านไปแป๊บเดียว นพท.รุ่นแรกอยู่ปี 6 วพม. ได้รับความชื่นชมจาก ก.พ. (คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน) วพม. ยังไม่ได้ส่งหลักสูตรให้ ก.พ. พิจารณาอนุมัติเลย ถ้าหมดใจใหม่เรียนจบแล้ว แต่ยังไม่ให้หลักสูตรยื่นให้ ก.พ. จะไม่ได้ปริญญาบัตร และไม่ได้เงินเดือน ตอนนั้นดิฉันได้เลื่อนตำแหน่งเป็น รอง ผอ.ฝ่ายวิชาการแล้ว (สังเกตซีเค ดิฉันอยู่ วพม. ตรงไหน ก็เป็น "ท่านรอง" อยู่เรื่อย เพราะสมัยนั้นต่อให้เงินเดือนสูงเต็มขั้นมาก็ปี ผู้หญิงจะเป็นนายพลไม่ได้) ดิฉันเอาหน่วยกิตของทุกภาควิชามารวมกันแล้วหน่วยกิตเกินจนล้น ทำอย่างไรก็ตัดของภาควิชาไหนออกไม่ได้

ใกล้เวลา นพท.ปี 6 จะสอบไปอยู่แล้ว ดิฉันวิ่งไปปรึกษา ศ.นพ. วิกิจ วีราวุฒิ ท่านคณบดีคณะแพทยศาสตร์ศิริราชในขณะนั้น ท่านมีเมตตาเสมอ ท่านบอกว่าไม่เห็นจะยากเลย มยุรี ก็ วพม. เป็นวิทยาลัยแพทย์สมทบกับศิริราช เอาหลักสูตรศิริราชทั้งเล่มนั้นแหละ เอาหน้าปกออกเสีย ทำหน้าปกใหม่ เป็น วพม. หลังจากนั้น ก.พ.ก็อนุมัติหลักสูตร วพม. นพท.สอบไล่เสร็จ ก็ได้ปริญญาของมหาวิทยาลัยมหิดล เป็นที่เรียบร้อย

ในขณะที่ดำเนินงานบริหารการการศึกษา และวิชาการของ วพม. อยู่ นั้น ดิฉันคับข้องใจมากเรื่อง วพม. ไม่มีหน่วยประเมินผลอย่างเป็นทางการ เรียนสนอขึ้นไปก็เงียบเฉย การตัดสินจะอิงกลุ่มหรืออิงเกณฑ์ ก็ไม่เอาสักอย่าง เล่นแต่ "อิงกู" กันอยู่เรื่อย ดิฉันสงสัยว่า รร.นายร้อย จปร. เขามีฝ่ายประเมินผลมั้ยนะ เมื่อเราจะได้อ้างความเป็นสถานศึกษาของกระทรวงกลาโหมเหมือนกัน อยากรู้ก็ดี ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จก็มาถึง วพม. มีฝ่ายประเมินผลที่มีประสิทธิภาพอยู่ทุกวันนี้

ดิฉันเฝ้าติดตามดูผลการสอบเข้าเรียนของนักเรียนแพทย์ทุกมหาวิทยาลัย เรียกว่าเป็นงานวิจัยส่วนตัวเล็กๆ ทบวงมหาวิทยาลัยส่งคะแนน "เอ็น" ติดแพทย์ของทุกคณะแพทยศาสตร์มาให้ตามที่ขอไป ปรากฏว่า เด็กที่ "เอ็นติด" วพม. เป็นกลุ่มเด็กที่ได้คะแนนน้อยที่สุด

แต่ 6 ปี ล่วงไป แต่ละรุ่นของ นพท.วพม. เราไม่เคยสอบไล่ นักเรียนเอง ส่งเด็กปี 6 ไปสอบไล่รวมข้อสอบเดียวกับปี 6 ของศิริราช

ผลปรากฏว่า นพท.วพม. สอบไล่ผ่านได้คะแนนดี พอๆ กับของศิริราช บางปี วพม.ยังได้เกียรตินิยม อันดับ ๑ อันดับ 2 เท่าเทียบศิริราชทุกปี

พิจารณาแล้ว วิเคราะห์ได้ว่า นพท.วพม.ตั้งใจเรียน เรียนเก่งหรืออาจารย์ วพม.สอนเก่ง สอนดี

ก็เป็นไปได้ ทั้งสองประการ